

Waterschap **Zeeuwse Eilanden**

10 NOV 2008

algemene vergadering : 27 oktober 2008
agendapunt : 16

PROJECTBUREAU ZEEWERINGEN	ACTIE	INFO
DATUM ONTVANGST		
PROJECTMANAGER		X
MANAGER PROJECTBEKEERSING		
SECRETARIAAT		
TECHNISCH MANAGER		
OMGEVINGS MANAGER		X
PROJECTSECRETARIS		X
CONTRACTMANAGER		
TECHNIEK Ontwerp en Ontwerp		
TECHNIEK Beschrijver Kennis		
TECHNIEK Adviseur Toetsingen		
H. Hoopman		X
ARCHIEF		
G.M. Heijden		
CIRCULATIE MAP		
P2DB-B-0823u		X

De leden van de algemene vergadering
van waterschap Zeeuwse Eilanden

ons kenmerk : 2008010331
bijlagen : 3

behandeld door : mr. W. G. M. Heijden
doorkiesnummer : (0118)621232
e-mail : info@wze.nl

onderwerp : ontwerp-planbeschrijvingen Anna Jacobapolder en Boulevards Bankert en Evertsen

Middelburg, 24 september 2008

Geachte heer/mevrouw,

In het kader van het Project Zeeweringen dienen de steenbekledingen op de dijkvakken Anna Jacobapolder en de Boulevards Bankert en Evertsen te worden versterkt. De ontwerp planbeschrijvingen hebben van 7 juli 2008 tot 18 augustus 2008 ter inzage gelegen. Er zijn twee zienswijzen ingediend met betrekking tot de ontwerp-planbeschrijving Anna Jacobapolder en drie met betrekking tot de Boulevards Bankert en Evertsen. De samenvattingen van de twee planbeschrijvingen zijn bijgevoegd. De volledige planbeschrijvingen liggen ter inzage bij het bestuurssecretariaat.

Zienswijzen Boulevards Bankert en Evertsen

Gemeente Vlissingen, brief d.d. 15 augustus 2008, kenmerk 269690

De gemeente Vlissingen heeft bij brief van 15 augustus 2008 ervoor gepleit om de aanleg van een aantal zonneplateaus op de glooiing van Boulevard Bankert in het werk mee te nemen. De gemeente pleit voor de aanvoer van de breuksteen voor de overlaging over water. De gemeente geeft verder aan dat het lossen van een schip mag gebeuren tussen 06.00 uur en 23.00 uur. Het transport van de breuksteen mag geschieden tussen 07.30 uur en 21.00 uur. In het weekend mogen geen werkzaamheden worden verricht.

Reactie

Het Projectbureau Zeeweringen heeft er mee ingestemd om de aanleg van drie zonneplateaus in de werkzaamheden aan de glooiing te betrekken. Deze kosten zijn geraamd op € 133.000,-- exclusief BTW. De ontwerp-planbeschrijving is in die zin aangepast dat de aanleg van de zonneplateaus wordt meegenomen in de dijkversterkingswerken.

Ten aanzien van de aanvoer van breuksteen is de mogelijkheid onderzocht om dit te laten plaatsvinden via het water. Van wezenlijk belang daarbij is dat zich vlak voor de waterkering een belangrijke vaargeul bevindt. Met het oog op de veiligheid van het scheepvaartverkeer mag er niet worden gelost bij een windsnelheid van meer dan 4 Beaufort. Dit betekent dat op een relatief groot aantal werkdagen in maart-april geen aanvoer per schip kan plaatsvinden. Om de

voortgang van het werk niet in gevaar te laten komen, de werkzaamheden moeten immers ter hoogte van het badstrand vóór half april zijn afgerond, is dan alsnog aanvoer van breuksteen via de weg noodzakelijk. Bovendien verleent de nautisch beheerder (Schelde Coördinatiecentrum) alleen toestemming indien het lossen van de breuksteen op het badstrand plaatsvindt. Dat heeft als nadeel dat er een risico bestaat dat na afloop van het werk stenen op het strand achterblijven met alle gevolgen van dien. Om deze redenen is besloten er van af te zien de aannemer expliciet voor te schrijven de breuksteen per schip aan te voeren. In beginsel wordt het aan de aannemer overgelaten om te bepalen of aanvoer per schip of over de weg plaatsvindt. Wel heeft een aannemer die aangeeft per schip te willen aanvoeren in het kader van de aanbesteding een voordeel.

In het bestek worden de werktijden voorgeschreven. Deze zijn, zoals gebruikelijk van 07.00 uur tot 19.00 uur. Tijdens de weekenden zijn geen werkzaamheden toegestaan. Op basis van deze werktijden zal een vergunning op grond van de APV worden gevraagd.

In overleg met de gemeente zijn de transportroutes nog geoptimaliseerd.

Lokale partij Vlissingen, brief d.d. 4 augustus 2008 en de heren Koppejan en Snoek, brief d.d. 17 juli 2008.

In beide zienschwijzen wordt gepleit voor de aanleg van een botenhelling op de glooiing van de boulevard.

Reactie

Vanuit waterkeringsoogpunt is het technisch mogelijk om een botenhelling op de glooiing aan te brengen. Toch kleven er voor het waterschap ernstige nadelen aan het aanleggen van een botenhelling op de glooiing. Een botenhelling brengt immers veel gemotoriseerd verkeer met zich mee op de glooiing om de boten in en uit het water te krijgen. Omdat de glooiing ook intensief wordt gebruikt door wandelaars zou hier een gevaarlijke vermenging van verkeersstromen ontstaan. Het waterschap draagt als eigenaar van de glooiing door deze open te stellen voor recreatief medegebruik, juridische verantwoordelijkheid voor gevaarlijke situaties en eventueel daaruit voortvloeiende schades.

De gemeente heeft ook aangegeven geen voorstander van een botenhelling ter plaatse te zijn. Zij vreest verkeersoverlast op de boulevard en de glooiing. Vanuit de vaarwegbeheerder is aangegeven dat een botenhelling op deze plaats in verband met onder andere de nabijheid van de vaargeul tot een wezenlijke verslechtering van de veiligheid van het vaarverkeer zal leiden en daarom niet acceptabel is.

Tenslotte speelt bij de afwijzing van het voorstel een rol dat er geen enkele duidelijkheid wordt geboden omtrent de financiering en duidelijk is dat noch het Projectbureau, noch de gemeente noch het waterschap bereid lijken deze kosten op zich te nemen.

De zienschwijzen leiden niet tot aanpassing van de planbeschrijving.

Zienschwijzen Anna Jacobapolder

Fa. de Keijser (mede namens W.D van den Berg B.V.), brief d.d. 11 augustus 2008

1. In de zienschwijze wordt er op gewezen dat de voormalige veerhaven in gebruik is als locatie voor mosselhangcultuur.
2. Er wordt gewezen op de discrepantie tussen de tekst van de planbeschrijving (werkzaamheden in de haven zijn vóór 15 juni afgerond en de ambtelijke mededeling dat de werken in het zomerseizoen worden uitgevoerd.
3. De inspreker uit zijn zorg dat het aanbrengen van asphalt op de glooiing leidt tot opeenhoping van (giftige) stoffen in de mosselen met alle gevolgen van dien voor de volksgezondheid.

Reactie

Ad 1: De tekst van de planbeschrijving is aangepast.

Ad 2: Er is blijkbaar een misverstand ontstaan. Tijdens het overleg is in algemene zin gesteld dat werkzaamheden aan de glooiing in het algemeen in de periode 1 april tot 1 oktober plaatsvinden. Dat geldt dus voor alle dijkversterkingsprojecten. Wat betreft dit project is daarop aanvullend een verdere restrictie in het plan opgenomen door nadrukkelijk te bepalen dat het werk in de haven met het oog op het medegebruik ter plaatse vóór 15 juni moet zijn afgerond. Gelet op de ingekomen zienswijzen (zie ook de hierna beschreven zienswijze van Ravelijn advocaten) is gekeken of een verdere optimalisering van de uitvoeringstijd in relatie tot andere gebruiksbelangen in de haven mogelijk is. Dat heeft ertoe geleid dat de gedachte nu is om het overlagen van de glooiing in de haven al in maart te laten plaatsvinden. Omdat hierbij de bestaande glooiing intact blijft kunnen deze werkzaamheden in het stormseizoen worden uitgevoerd. Daarmee wordt bereikt dat de schade voor zowel de uitbater van het hotel-restaurant, die met name behoefte heeft aan rust in het voorjaar als voor de mosselteler, voor wie de zomer de belangrijkste periode is.

Ad 3: In algemene zin geldt dat het werk op een zodanige manier wordt uitgevoerd dat schade, onder andere aan het milieu zoveel mogelijk wordt voorkomen. Dat geldt uiteraard ook in deze situatie. De ruime ervaring die waterschap en Projectbureau inmiddels met het overlagen van dijken met asfalt hebben opgedaan leiden niet tot de veronderstelling dat het aanbrengen van asfalt op de glooiing tot gevolg zou hebben dat giftige stoffen zich in de mosselen verzamelen. Het gaat hier om een bouwstof van de eerste categorie op grond van het Bouwstoffenbesluit. Indien er onverwacht toch onevenredige schade aan de mosselen ontstaan wordt die volgens de gebruikelijke regels vergoed.

Ravelijn advocaten namens de heer E. Moerland, brief d.d. 15 augustus 2008, kenmerk 20081736/WJ/WJ

De heer Moerland is uitbater van restaurant 't Veerhuis en hotel Oosterschelde. De werkzaamheden zullen de rust ter plaatse verstoren en daardoor voor hem leiden tot direct omzetverlies gedurende de werken en op langere termijn ook tot inkomstenderving door "imagoschade". Het voorjaar (Pasen, Hemelvaart en Pinksteren) is voor deze horecagelegenheid juist de belangrijkste tijd. Het uitvoeren van werk in die periode, zoals nu in het plan voorzien is dan ook ongelukkig. Inspreker vraagt om vergoeding van de door hem geleden schade hetzij in de vorm van een rechtstreekse schadevergoeding hetzij in de vorm van een vrijstelling van de betaling van de erfpachtcanon gedurende vijf jaar.

Reactie

Door met de uitvoeringsperiode van het werk in de haven te schuiven kan in belangrijke mate worden tegemoet gekomen aan de bezwaren. Door het werk in de haven in maart uit te voeren en het werk in de onmiddellijke omgeving na de bouwvak te doen worden zowel de belangen van de horecaondernemer als die van de mosselkweker zoveel mogelijk ontzien. De planbeschrijving is op dit punt aangepast.

Mocht er volgens de belanghebbende toch schade ontstaan die redelijkerwijs niet voor zijn rekening hoort te blijven kan hij een schadeclaim indienen. Bij het beoordelen van de claim wordt gebruik gemaakt van de in de Regeling nadeelcompensatie Verkeer en Waterstaat 1999 vastgelegde procedure die onder andere voorziet in de inschakeling van onafhankelijke deskundigen. Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de planbeschrijving.

Wij stellen u voor in te stemmen de planbeschrijvingen Anna Jacobapolder en Boulevards Blankert en Evertsen, met inachtneming van de in het voorstaande opgenomen aanpassingen vast te stellen en ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten voor te leggen.

Het dagelijks bestuur van
waterschap Zeeuwse Eilanden

mr.drs. J.A. de Visser,
secretaris-directeur

W.A. Gosselaar,
dijkgraaf

Samenvatting

In 2009 vindt de uitvoering plaats van de dijkverbetering van Boulevard Bankert en Evertsen. Het werk is een onderdeel van het project Zeeweringen. Hierin werken Rijkswaterstaat en de Zeeuwse waterschappen samen aan het versterken van de dijken in Zeeland. Om veiligheidsredenen mogen werkzaamheden waarbij de bestaande steenbekleding wordt opengebrouwen alleen buiten het stormseizoen, van 1 april tot 1 oktober, worden uitgevoerd. Voorbereidende werkzaamheden en het overlagen van bestaande bekleding zijn wel eerder toegestaan.

De belangrijkste punten uit deze planbeschrijving zijn hier samengevat.

De huidige dijk

Het dijkvak Boulevard Bankert en Evertsen ligt in Vlissingen aan de zuidzijde van het voormalige eiland Walcheren, aan de Westerschelde. Van west naar oost bevat het dijktraject De Nolle, de boulevard Evertsen en de boulevard Bankert. Het dijkvak is in beheer bij het waterschap Zeeuwse eilanden. Ten westen van het dijkvak ligt het traject Vijgheter, Zwanenburg en ten oosten van het dijkvak ligt de boulevard de Ruijter.

De huidige steenbekleding bestaat uit grote vakken met basalt, plaatselijk overlaagd met gepenetreerde breuksteen of asfalt. Hierboven bevindt zich waterbouwasfalt waarop een verticale betonnen keermuur van de boulevard aansluit. Op de kop van De Nolle is een bunker en een windorgel aanwezig.

Het dijktraject is volledig openbaar toegankelijk en wordt gedurende het gehele jaar druk bezocht door recreanten. Het plangebied ligt geheel in het Vogel- en Habitatrichtlijngebied Westerschelde, wat een belangrijk gebied voor broedvogels, trekvogels en overwinterende (water)vogels is. Het plangebied zelf bevat beschermde noch kwalificerende soorten.

Toetsing van de dijk

De Wet op de waterkering schrijft voor dat de dijkbeheerder iedere vijf jaar de dijken toetst aan de veiligheidsnorm. In Zeeland is de veiligheidsnorm vastgesteld op 1/4000 keer per jaar. Het eindoordeel van de toetsing luidt dat het grootste gedeelte van de gezette steenbekleding, en een klein deel van het waterbouwasfaltbeton is afgekeurd. Daarom worden alle afgekeurde steenbekledingen verbeterd. Het goedgekeurde basalt blijft behouden. Daar waar geen (goede) kreukelberm aanwezig is wordt een nieuwe kreukelberm aangebracht en elders in het traject wordt de berm verbreed.

De nieuwe constructie

Bij het ontwerp van de nieuwe steenbekleding is uitgegaan van het eventuele hergebruik van materialen, de technische en ecologische toepasbaarheid van verschillende bekledingstypen, de inpasbaarheid in het landschap, uitvoerings- en beheersaspecten en kosten. Uit de voorkeursvarianten voor dit traject is uiteindelijk gekozen voor het overlagen van de onder- en boventafel met gepenetreerde breuksteen. De aanwezige kreukelberm wordt verbreed tot 5,0 meter en bij afwezigheid wordt er een kreukelberm aangelegd. Op de kop van het De Nolle is een bunker aanwezig. De aan te brengen overlagingconstructie sluit aan op de wanden van de bunker, waarbij een waterdichte aansluiting wordt gemaakt door gebruik te maken van gietasfalt

Effecten op de omgeving

Door het treffen van een aantal mitigerende maatregelen zijn er geen significante effecten te verwachten op soorten en habitats die in het kader van de Natuurbeschermingswet een beschermde status binnen de Westerschelde genieten. Dit geldt ook voor de soorten op grond van de Flora- en Faunawet.

Omdat in het ontwerp tegemoet wordt gekomen aan het advies uit de landschapsvisie zijn er ook geen negatieve effecten te verwachten ten aanzien van het landschap. Het aanpassen van de bekleding betekent dat het buitentalud van de dijk de eerste jaren een andere aanblik krijgt, o.a. wat betreft kleur en structuur. Vlak na de aanpassing is het talud nog kaal, maar op langere termijn krijgt de bekleding weer een natuurlijker aanblik.

Uitgangspunt met betrekking tot cultuur is dat de reeds aanwezige cultuur, waar mogelijk, wordt behouden. Het projectbureau Zeeweringen heeft samen met de Stichting Dorp, Stad en Land (DSL) een overzicht opgesteld met cultuurhistorische waardevolle objecten langs de Oosterschelde. Van dit overzicht is gebruik gemaakt bij het maken van keuzes. In de ontwerpfase is tevens gebruik gemaakt van een digitale kaart (cultuurhistorische atlas) waarop alle waardevolle objecten rond de Oosterschelde eenvoudig zijn op te zoeken. Op grond hiervan is wordt de reeds aanwezige cultuurhistorie in het traject in de vorm van een bunker en windorgel op de kop van De Nolle, behouden.

De aan- en afvoer van materieel en goederen heeft voor de omgeving (omwonenden, recreanten, nabijgelegen bedrijven) slechts tijdelijke geluidsoverlast of (verkeers)hinder tot gevolg. Door een zorgvuldige keuze van transportroutes, in overleg met de gemeente tot stand gekomen, wordt de verkeershinder tot een minimum beperkt. De werkstrook is plaatselijk breder doordat er meer ruimte nodig is voor het ontgraven van zand. Het zogenaamde milieumonument wordt binnen dit project gesloopt, waarvoor eveneens een werkstrook nodig is.

Het recreatieve karakter van de boulevard blijft behouden.

Samenvatting

In 2009 vindt de uitvoering plaats van de dijkverbetering van Anna-Jacobapolder (inclusief veerhaven) en Willempolder. Het werk maakt onderdeel uit van het project Zeeweringen. Hierin werken Rijkswaterstaat en de Zeeuwse waterschappen samen aan het versterken van de dijken in Zeeland. Om veiligheidsredenen mogen werkzaamheden waarbij de bestaande steenbekleding wordt opengebroken alleen buiten het stormseizoen, van 1 april tot 1 oktober, worden uitgevoerd. Voorbereidende werkzaamheden en het overlagen van bestaande bekleding zijn wel eerder toegestaan.

De belangrijkste punten uit deze planbeschrijving zijn hier samengevat

De huidige dijk

Het dijkvak ligt langs de Anna-Jacobapolder en omvat tevens de veerhaven. Dit dijkvak ligt aan de Oosterschelde, op de noordwesthoek van Sint-Philipsland in de gemeente Tholen, en heeft een lengte van ongeveer 5,4 km. De beheerder van het dijkvak is Waterschap Zeeuwse Eilanden. Het gedeelte dat geselecteerd is voor verbetering ligt tussen dijkpaal 586, naast het landhoofd van de voormalige werkbrug naar de Krammersluizen, en dijkpaal 640, de Willempolder.

Tussen dijkpaal 586 en dijkpaal 624 bestaat de bekleding voor het overgrote deel uit Haringmanblokken. De bekleding rond de veerhaven bestaat grotendeels uit basaltzuilen. De bekleding vanaf dijkpaal 629 tot het einde van het dijkvak bestaat op de ondertafel uit een lappendeken van bekledingsmaterialen van onder andere diverse soorten natuursteen, basalt en betonzuilen. De boventafel bestaat uit Fixtone.

Het projectgebied ligt geheel in het Vogel- en Habitatrichtlijngebied Oosterschelde. Het is een belangrijk gebied voor vogels. In het gebied komen, behalve vogels geen juridisch zwaarder beschermde soorten voor op grond van de Flora- en faunawet.

Toetsing van de dijk

De Wet op de Waterkering schrijft voor dat de dijkbeheerder iedere vijf jaar de dijken toetst aan de veiligheidsnorm. In Zeeland is de veiligheidsnorm vastgesteld op 1/4000 keer per jaar. Het eindoordeel van de toetsing luidt voor het gehele dijkvak 'onvoldoende'. Om deze reden wordt de steenbekleding over het gehele traject verbeterd. De havendammen worden niet verbeterd.

De nieuwe constructie

Bij het ontwerp van de nieuwe steenbekleding is uitgegaan van het eventuele hergebruik van materialen, de technische en ecologische toepasbaarheid van verschillende bekledingstypen, de inpasbaarheid in het landschap, uitvoerings- en beheersaspecten en kosten.

Uit de voorkeursvarianten voor dit traject is uiteindelijk gekozen voor betonzuilen.

Op de onder- en boventafel worden diverse bekledingstypen toegepast, zoals overlaging met breuksteen, gekantelde Haringmanblokken en betonzuilen. Tussen dijkpaal 586 tot en met dijkpaal 624 worden op de onder- en boventafel gekantelde Haringmanblokken toegepast. Daarnaast worden op de boventafel betonzuilen toegepast. Tussen dijkpaal 624 tot en met dijkpaal 628 en tussen de dammen wordt in de onder- en boventafel gepenetreerd breuksteen toegepast. Tussen dijkpaal 629 tot en met dijkpaal 640 wordt op de ondertafel gepenetreerd breuksteen toegepast en op de boventafel betonzuilen. Aangezien voor de huidige dijk geen goede kreukelberm aanwezig is, wordt een nieuwe kreukelberm aangebracht met een breedte van 3,0 tot 5,0 m. De kreukelberm bestaat uit losse breuksteen.

De nieuwe constructie bestaat daarnaast uit overlaging rond de voormalige veerhaven. Om de stabiliteit van het schor te waarborgen, wordt de schorrandverdediging tussen dijkpaal 586 en dijkpaal 615 versterkt

Effecten op de omgeving

Door het treffen van een aantal mitigerende maatregelen zijn er geen significante effecten te verwachten op soorten en habitats die in het kader van de Natuurbeschermingswet een beschermde status binnen de Oosterschelde genieten. Ook voor de soorten die op grond van de Flora- en faunawet bescherming genieten, zijn de mitigerende maatregelen voldoende om wezenlijke effecten te voorkomen.

Het aanpassen van bekledingen leidt bij vervangen in eerste instantie altijd tot negatieve effecten op de natuurwaarden. Door het verwijderen of overlagen van de huidige bekleding wordt de begroeiing op de bekleding (met de daarvan afhankelijke fauna) ook verwijderd. Deze effecten kunnen niet voorkomen worden, maar zijn slechts tijdelijk van aard. Nadat de nieuwe bekleding is aangebracht zullen zich op termijn weer natuurwaarden ontwikkelen.

Omdat in het ontwerp zo goed als mogelijk tegemoet wordt gekomen aan het advies uit de landschapsvisie, zijn er ook geen negatieve effecten te verwachten ten aanzien van het landschap. Het aanpassen van de bekleding betekent dat het buitentalud van de dijk de eerste jaren een andere aanblik krijgt, o.a. wat betreft kleur en structuur. Vlak na de aanpassing is het talud nog kaal, maar op langere termijn krijgt de bekleding weer een natuurlijker aanblik.

Uitgangspunt is dat de reeds aanwezige cultuur, waar mogelijk, wordt behouden. Op grond van het rapport 'Cultuurhistorie aan de Oosterscheludedijken' wordt de Bruinisser stelberg, vanwege de grote cultuurhistorische waarde (beschermd Rijksmonument) in stand gehouden. Dit geldt eveneens voor het haventje Sluis (veersteiger) nabij dijkpaal 624 en de voormalige veerhaven. In de ontwerpfase is tevens gebruik gemaakt van een digitale kaart (cultuurhistorische atlas) waarop alle waardevolle objecten rond de Oosterschelde staan.

De aan- en afvoer van materieel en goederen heeft voor de omgeving (omwonenden, recreanten, nabijgelegen bedrijven) slechts tijdelijke geluidsoverlast of (verkeers)hinder tot gevolg. Door een zorgvuldige keuze van transportroutes zal de verkeershinder tot een minimum worden beperkt.

Op de berm wordt een nieuwe onderhoudsstrook aangelegd. Deze is voor fietsers en voetgangers niet toegankelijk tussen dijkpaal 586 en 624. Het gedeelte tussen dijkpaal 624 en 628 wordt wel opengesteld. De veerhaven is open voor alle verkeer. De onderhoudsstrook tussen dijkpaal 629 en 640 wordt opengesteld na afloop van de werkzaamheden aan zowel de Willempolder als de Abraham-Wissepolder.

Waterschap Zeeuwse Eilanden

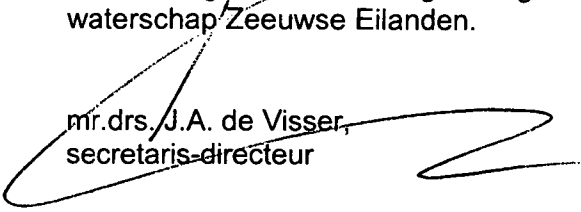
De algemene vergadering van waterschap Zeeuwse Eilanden;

gezien het voorstel van het dagelijks bestuur van 24 september 2008, nr. 2008010330;

besluit:

In te stemmen met de planbeschrijvingen Anna Jacobapolder en Boulevards Bankert en Evertsen

Aldus vastgesteld in de vergadering van de algemene vergadering van 27 oktober 2008 van waterschap Zeeuwse Eilanden.

mr. drs. J.A. de Visser,
secretaris-directeur

W.A. Gosselaar,
dijkgraaf